

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: *vedoucí práce / oponent*

Autor/ka práce: Tomáš Bláha

Název práce: Jak zaměstnání souvisí s osobní sebekoncepcí – Pohled do souvislosti práce a sociální třídy

Vedoucí práce: PhDr. Mgr. Jaroslava Hasmanová Marhánková, Ph.D.

Oponent/tka: Mgr. et Mgr. Barbora Doležalová

Navržené hodnocení: B

.....

Vazba práce na okruhy SZZ (informace je uvedena v Příloze bakalářské práce)

Tato část se týká pouze prací vypracovaných ve studijním programu Sociologie se specializací; dále pak prací ze studijního programu Sociologie – sociální politika obhajovaných v tzv. pilotním režimu.

SZZ, Sociologie

Tematický okruh: Okruh 2: POJMY

Klíčové slovo: Životní styl

Tematický okruh: Okruh 4: PROCESY

Klíčové slovo: Technologický rozvoj

Tematický okruh: Okruh 5: IDENTITY

Klíčové slovo: Osobní

SZZ, Metodologie

Okruh 1: Teoretická východiska výzkumu

Téma: Porozumění v kvalitativním výzkumu

Okruh 2: Příprava a organizace výzkumu

Téma: Flexibilita kvalitativního výzkumu – reflexe proměn projektu v průběhu výzkumu

Okruh 3: Vytváření a sběr dat

Téma: Výzkumný rozhovor

Okruh 4: Analýza dat

Téma: Analytické zásady a postup obsahové analýzy

Okruh 5: Reflexivita, etika a prezentace výzkumu

Téma: Výzkumnická reflexivita

SZZ ze specializace (v případě práce obhajované ve SP Sociologie – sociální politika nevyplňujte)

Specializace Sociální antropologie

Tematický okruh SZZ: ~~[doplňte]~~

Specializace Studia současných společností:

Téma: Proměny v chápání konceptu třídy

Posudek

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry?

Předkládaná práce si klade za cíl zmapovat, jaký význam má práce ve smyslu zaměstnání pro samotné pracující a jaké významy příslušné skupiny respondentů své práci přikládají a zda se mezi lidmi vykonávajícími kancelářskou či dělnickou profesi různí. Autor se rozhodl toto téma zkoumat mezi muži ve věku od 20–35 let, tedy v době na začátku kariéry, jak autor své rozhodnutí zdůvodňuje (s. 48). Výzkumné otázky jsou explicitně zmíněny a detailně vysvětleny, struktura textu pak odpovídá i těmto otázkám, které se společně doplňují. Závěry bakalářské práce jsou pak spíše ve formě znovučtení již popsaného místo konkretizace a usouvztažnění jednotlivých odpovědí, méně jsou pak provázány a samotná kapitola závěru je tak značně rozsáhlá a repetitivní.

2. Je práce vhodně strukturována? Navazují jednotlivé části textu plynule na sebe, je text věcný a logicky konzistentní?

Ano, text naplňuje požadavky bakalářské práce. Práce je tradičně rozdělena na tři větší celky, a sice část teoretickou, metodologickou a praktickou. Ve většině případů se teoretické poznatky velmi dobře doplňují s interpretací rozhovorů, snad kromě konceptů o konci práce.

K teoretické části asi nemám výtek, snad jen dílčí připomínky, např. zkratkovitá definice prekarizace práce (s. 10) nebo kapitola o konci práce, která by mohla pracovat s novějšími texty nebo tzv. anti-pracovními teoriemi. Metodologická část je srozumitelná a dobře strukturovaná, jen v některých případech bych ale uvítala větší argumentaci, např. při výběru vzorku respondentů. Dále pak kapitola o ‚výzkumnické reflexivitě‘ je velmi krátká a kromě toho, že výzkumník sám na plný úvazek nikdy nepracoval, se toho o něm a o jeho reflexi své pozice moc nedozvíme. Pokud je výzkum zaměřen na kategorii třídy, bylo by třeba za mě vhodné reflektovat tedy i fakt, že sám výzkumník do nějaké třídy patří. Není třeba detailně popisovat svůj životopis, ale pokusit se představit si, jaká privilegia, omezení, uvědomění či slepá místa se k naší třídě váží a jaká mohou mít vliv na vedení rozhovorů, kódování a interpretaci. Na to by se tedy mohl zaměřit při obhajobě i z toho důvodu, že si toto téma vybral k SZZ.

K samotné praktické části mám trochu více výhrad. Výpovědi respondentů jsou velmi zajímavé a určitě se v nich ještě mnoho zajímavějšího nachází, jejich interpretace je ale umenšena. Výpovědi tak stojí trochu samy o sobě, jinak řečeno nejsou úplně v dialogu s tou analytickou částí. Snažila bych se o jejich hlubší propojení a provázanost s autorovou vlastní analýzou. Vůbec bych se tedy nebála ten vlastní autorův jazyk trochu uvolnit a dát větší prostor nějaké naraci, právě tak, jak to třeba dělá Nedbálková, ze které vycházíte. Tuto určitou neplynulost shledávám ve všech kapitolách praktické části.

Když se zaměřím na jednu konkrétní pasáž, respondenti velmi často mluví o nutnosti pracovat a sám autor to identifikuje jako určitou ‚nevyhnutelnost‘ – v teoretické části práce dobře poukazuje na debaty o konci práce – chtěla bych se tedy zeptat, proč tyto úvahy nevzal v analýze v potaz a tu

teoretickou a praktickou část více neprovázal. S ohledem na zmíněné bych se snažila tedy i kriticky nahlédnout pojem ‚motivace‘, zejména když autor sám ukazuje, že se jedná spíše o onu nevyhnutelnost, tedy spíše o ‚donucení k práci‘. Chápu, že se jedná o určitý typ úzu a žargonu, jak se o práci běžně mluví, ale domnívám se, že sociologické přemýšlení by mělo jít za tuto hranici, a to zvláště v případech, kdy autora zajímá význam práce.

Autor pak v kapitole o různorodosti práce (s. 38) cituje Jeremyho Rifkina, který za technologickým vývojem viděl ‚ztrátu velkého počtu pracovních pozic [...] a tuto ztrátu vnímá jako nebezpečnou‘. Autor tento názor nikterak kriticky nezkontroluje i přesto, že většina respondentů ale mluví jinak (alespoň dle citovaných výpovědí). Chtějí lepší technologie právě proto, aby nemuseli dělat tu zbytečnou práci. Ne nutně s ní skončit nebo být úplně nahrazeni, ale moci se věnovat potřebnějším aktivitám v té práci samotné, jak popisuje například respondent Martin (s. 38).

Některé výpovědi respondentů, zejména v kapitole o práci na směny a o klidu a kolektivu v práci, jsou opravdu bohaté a nadmíru zajímavé, zároveň ukazují, že ti lidé jsou velmi kritičtí k práci jako takové. Jsou ochotni výzkumníkovi sdělit opravdu důležité a citlivé věci, bohužel se ale tady ukazuje, že jsou právě kritičtější než výzkumník sám, čímž se nejspíš vracím k nedostatečné reflexivitě či vyjasněné pozici ve výzkumu.

3. Je z práce patrná vazba tématu na zvolené okruhy SZZ ze sociologie, specializace a metodologie? Jsou pasáže týkající se zvolených okruhů harmonicky včleněné do celku bakalářské práce?

Ano, práce velmi dobře doplňuje zvolené okruhy.

4. Dokládají pasáže práce, ve kterých je rozvíjena vazba práce na státnicové okruhy, dostatečně hlubokou znalost studovaného tématu, problému či jevu na jeho teoretické nebo metodologické rovině? Je znalost zvoleného státnicového okruhu vhodně reflektována v analýze a při formulování závěru práce?

Ano, autor prokazuje svoji znalost a orientaci v daném tématu, byť tam není vše explicitně zmíněno a k některým částem jsem kritičtější, uvědomuji si, že autor má větší přesah, než samotný text umožňuje.

5. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Ano, autor využívá dostatek literatury k formulaci hlavních cílů a obecných bodů bakalářské práce, orientuje se v základní literatuře k tématu. V některých pasážích ovšem mohla být rešerše textů, zejména zahraničních studií, pečlivější.

6. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Zvolený design výzkumu odpovídá cílům, které si autor zvolil. Polostrukturované rozhovory udělal s 10 respondenty s doporučením zastoupením obou vytyčených skupin. Jak jsem psala výše, uvítala bych silnější odůvodnění toho, proč se zaměřil pouze na mužskou populaci.

7. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Kvalita argumentace odpovídá bakalářské práci a hodnotím ji velmi dobře i přesto, že mohla být

důslednější.

8. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých? Jsou v práci jasně vyznačeny s uvedením původu části textu, které byly strojově vytvořeny nebo vznikly ze strojově vytvořených podkladů?

Ano.

9. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Práce je napsána velmi kultivovaným jazykem, na práci bakalářskou až téměř nadstandardně, gramaticky i pravopisně téměř bezchybně. Velkého množství chyb se ale autor dopouští při psaní interpunkce, a to téměř v každém druhém souvětí. Vzhledem k faktu, že autor často používá souvětí velmi dlouhá (až na 6 řádek, např. na s. 2), je plynulé čtení těmito chybami narušováno. Čárky tak na mnoha místech chybí, ve většině případů ale spíše přebývají. Interpunkce na mnoha místech spíše odpovídá pravidlům americké angličtiny.

Některé pasáže bych označila i za kostrbaté, např. věta na s. 8: „Zejména protože v obdobích před ní nebyl výkon práce, který by dnes bylo možné připodobnit k výkonu současnému, zcela běžný, a týkal se spíše jedinců hierarchicky výše postavených.“ Vzhledem k celku se ale jedná spíše o výjimky.

Z lingvistického hlediska bych pozornost bych věnovala i rozdílu mezi pomlčkou a spojovníkem, ale to není nic, co by výrazně zasahovalo do práce či mého hodnocení.

10. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

I když jsem zde zmínila hlavně nedostatky, které práce má, práci jako celek ale vnímám za velmi zdařilou a jsem ráda, že jsem si ji mohla přečíst.

11. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

Zeptala bych se ráda autora, jakou důležitost přikládá výzkumnické reflexivitě, zda by dokázal kritičtěji nahlédnout svoji pozici ve výzkumu a zda se stále domnívá, že to, že nepracoval ,tradičním způsobem na plný úvazek‘ (s. 22), stále vidí jako výhodu.

V kapitole o hrdosti autor cituje výpověď, která je nadmíru zajímavá a je důkazem o silné oddanosti pracujících vůči zaměstnavateli, bohužel zde chybí to, co se autor na začátku práce zavázal udělat (metafora lesa a stromu), a sice propojit jednotlivé výpovědi s kontextem, ve kterém se nacházejí – zde by se dalo mluvit neoliberalismu, individualistické společnosti, pozdním kapitalismu, sebevykořisťování, rodině jako ekonomické jednotce, muži živiteli, fetišizaci ekonomické růstu atd. Tak bych se chtěla zeptat, zda by to autor mohl nějak více rozvést, protože ten kontext v té analýze chybí.

12. *Vyplňuje pouze vedoucí práce*

Prohlašuji, že jsem se seznámil/a s výsledkem kontroly originality textu závěrečné práce v systému:

Theses

Turnitin

Ouriginal (Urkund)

Komentář vedoucí/ho práce k výsledku kontroly:

Celkové hodnocení práce: Práci doporučuji hodnotit stupněm B

Datum: 5. 6. 2024

Podpis: